

LIBER PRIMVS

¶ Ad Ioannē aureliū eius filium. a. Francisco caballo brixienti: de numero & ordine partiū ac librorū physicæ doctrinæ aristotelis liber incipit uenetiis editus duo hadens uolumina. Primū uolumen de p̄fato ordie uniuersali & particulari primi uoluminis. prima sectio de sufficienti numero partiū & librorū physicæ doctrinæ. Caput primum. de utilitate huius libri. Et de eius intentione & inscriptione & ordine. Et est prologus.



Vm ego sapentūmero fili mi Ioānes aureli libros Aristotelis de doctrīa physica studiose legerē: agnoscerēq; quo ad eruditionē nostrā illorū ordinem in q̄ pluribus ambiguum: ad ea primo q̄ suis in cōmentationibus scripserant latini: licet īcaute me deuolui. Cæterum cum in illis nō dixerō abiguitates: uerū q̄ plurimors ī ordine hoc maxime & numero cōspicerē errores: sæpe ac sæpius ad me cōuersus: quisnam modus quæ uia foret quibus dicti ordinis ueritas inueniri posset: mecumet cognitabā Ego itaq; ambiguitate hac nō parū uexatus: Aristotelis libros seniorūq; p̄cipuorū p̄p̄atheticorū documenta qui p̄æ cæteris philosophi archana docueredenuo p̄trare cepi. eo usq; quo multis laboribus ac uigiliis clara mihi ut puto de hac re ueritas tādē se obtulit. Quare ueritatē hāc iam pluribus ānis plurimisq; philosophis ignotā: a me uero pluries inq̄sitam: ac demū apud latinos ut arbitror primo inuentam: tibi fili mi Ioānes aureli: cæterisq; absq; liuor absq; maliuolentia eam legere uolentibus: scribere proposui. Nec putes hanc rem a philosophis ueteribus fuisse p̄u-

pensam. fuere. n. q̄ plurimi inter quos fuit Adrastus græcus q̄ de ordine librorū Aristotelis cōscripsere. In oī enim cōtēplandi genere uti in p̄rio de p̄tibus aīalium ab Aristotele docemur: duo sunt doctrinæ modi. alter quo res ipsæ de quibus agitur disputant. Alter quonā mō quaq; uia ac ordine res ipsæ quæq; tractari debeāt. cuius rei siue ordinis ac uia & modi peritiā studiosum naturalē philosophū ignorare nō licet. Quare si ueteres si Aristotelis p̄cepta sequor: nostrū p̄cor q̄sq; es q̄ mea legis nō p̄uifacias ingeniolū. erit. n. hoc opus nostrū naturalē uolētibus discere scientiā & eā adiscētibus dux optius & fidelis comes ac uiaticus iis uero q̄ eā iā plene didicerit mēoria suffragiū. & senectutis ergastulū: cū partiū numerus & ordo ī unoq; ope memoriā foueāt & obstant obliuioni. Tu igit fili mi Ioānes aureli cui mea hęc licet ætate imaturo dedicaueri: si tibi matura ætas cōcessa fuerit studiose: legito ac monita paterna uti phas suscipito. Vos aut cæteri q̄bus sorte fortuna meahęc licet incōpte scripta datum est atigisse: ea p̄cor nō liuore nō maliuolentia: sed uti gratū ab amico munusculū legentes: & si qd forte non recte dictum fuerit corrigentes: de bene scriptis uero nō mihi sed ueritatis principio gratias agentes beniuola mēte suscipite. Nō. n. uobiscū nō cū quouis alio pugnare cōtendo neq; laudis aut honoris gratia hęc tibi fili uobisq; cæteris in hoc insudauit. sed p̄ ueritate sola q̄ sæpe uti comicus dixit odiū parere solet: philosophorū semp amica mea hęc monumenta edidi. Hunc aut meū libellū de numero & ordine partiū ac librorū doctrinæ physicæ Aristot. q̄ duo p̄ cæteris curauit: i duo diuisū uolumina: nūcupari dignū eē putauit. In p̄rio cuius uolumine numerū partiū phicæ doctrinæ Arist. & librorū: similiter at & illoq; ordinē ulem & p̄ticularē determinabo. In scdo uero uolumine ctra quorūdā errores circa p̄dictū ordinē quoad potero disputabo. Parcāt autē mihi Eggregiū illi philosophi Contra quos hęc ipse scripsi. Parcāt publica t̄pis nostri philosophorū p̄p̄ata ego enim uti dixi nō ut cæteros oppugnem nec ut noua sectari uidear: sed ut ueritatem iam plurimū temporibus elapsis absconditam ac latitantem facile quisq; adiscere possit: mea hęc scripta edidi Cōcessum. n. fuit & ī naturis pusilla quandoq; aīalia quē admodū aristoteles nos in aīalium historiis docuit pro loco ac tempore maiora posse uexare. Liceat igitur & uigē in philosophia ac medicina pusillum per nostri temporis publicas philosophorum academias: me dicorūq; stipatas cateruas minime uersantem: cæteros tam & si in reliquis pitissimos de iure in aliquibus nō bene dictis posse corripere. quandoq; enim bonus dormitauit Homerus. Si enim contra medicos de aīali theriacam pastilloq; theriacales conficiente latinos omnes: errantes disputauit: si etiam hoc in libello contra naturales omnes latinos cum ueritate comite disceptauit: non hoc iustum est p̄sumptioni ascibas. ab hiis enim qui uera dicunt & pro ueritate disputant ueritas ipsa oīs p̄sumptionis delet notam. Non enim in ordine solo: sed in exponēdis Aristotelis uerbis: i nostri latini Auerois quoq; arabs qd mirabilis aliquibus uideat nō paucis: sed plurimis meretur correptionibus: qd in postere si uita nobis & otium dabit palam fiet legistis latinorū scripta ab hoc ordine deuia: legistis insuper Aristotelis. Theofrastrī. Alexandri. Themistii. Simplicii. Ioannis alexadrini pachimeris. græcorū. Auerois arabis docnmeta. legite quæso parūper mea licet incompte condita. uerū iudices absq; liuore absq; odio estote: & ea quæ uobis de numero & ordine partium ac librorū phicæ doctrinæ Aristotelis scripsero: recte iudicate.

Numerus sufficiens partium & librorū physicæ doctrinæ

Caput.

II.

Artium ac librorū naturalis phylosophiæ Aristotelis numerus sufficiens subiectæ materiæ partione p̄sumitur: siue igit: ens siue substantia siue natura corpus. mobile. uel sensibile. uel naturale. subiectū dicatur: nihil intersit. Ei tantum accedo quod in Principio de cœlo & mundo scribitur. De natura scientia fere plurima circa corpora & magnitudines & horum existit passiones & motus adhuc circa principia quæcūq; talis substantiæ sunt) Quare naturalis scientia de corporibus agit: passionibus eorum: & motibus: & eorum principiis. Scientia. n. passiones de sbctis ex suis probat principiis: Ergo pars una iuxta uetere p̄p̄atheticorū sententiam fit de principiis. erit altera de ortis ab eis. Principia uero passiones & motus alia sunt comunia: alia propria: Comunibus pars una debetur unicum hīs librū in octo diuisum uolumina: qui de physica auditione a ueteribus nuncupabatur: tametsi ab aliquibus duo dicant. libri de principiis alter: alter de motu. iuxta illud in principio metheororū quo colligendo dicit (De primis q̄dem igitur causis naturæ) hoc quantū ad unū librū